

**DIAGNOSTICUL PERFORMANȚEI INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR
DIN ROMÂNIA**

**THE DIAGNOSIS OF PERFORMANCE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN
ROMANIA**

CZU: [005.52:005.332.1]:378.4(498)

DOI: <https://doi.org/10.53486/isc2023.08>

Elena HLACIUC,

Universitatea Ștefan cel Mare, România, elena.hlaciuc@usm.ro

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0601-748X>

Gabriela COSMULESE,

Universitatea Ștefan cel Mare, România, gabriela.cosmulese@usm.ro,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8406-7004>

Florin-Ioan BRÎNZEI,

Universitatea Ștefan cel Mare, România, brinzeif@gmail.com

Abstract. *În contextul unui peisaj educațional în continuă schimbare, evaluarea performanței instituțiilor de învățământ superior a devenit un punct critic de focalizare pentru factorii de decizie și părțile interesate din mediul academic din România. Acest studiu își propune să ofere un diagnostic al performanței sistemului de învățământ superior românesc. Prin analiza unei game diverse de indicatori de calitate, alocări de resurse și rezultate academice, studiul își propune să ofere o imagine de ansamblu asupra punctelor forte și slabe a acestor instituții, cu accent pe identificarea domeniilor ce necesită îmbunătățiri. Studiul contribuie la o înțelegere a complexității care modelează peisajul educațional, oferind astfel orientări valoroase pentru luarea deciziilor informate și formularea de politici menite să îmbunătățească performanța generală și competitivitatea sistemului de învățământ superior din România.*

Keywords: învățământ superior; analiza diagnostic; performanță; dezvoltare durabilă.

JEL Classification: I22.

Introducere. Într-o epocă caracterizată de schimbări rapide și evoluție constantă, sistemul de învățământ superior joacă un rol crucial în modelarea viitorului societății noastre. Într-o lume tot mai interconectată și în continuă transformare, calitatea și eficiența învățământului superior reprezintă piloni esențiali pentru dezvoltarea durabilă, inovarea continuă și competitivitatea pe piața globală. În acest context, o evaluare exhaustivă a performanței instituțiilor de învățământ superior devine imperativă pentru a înțelege mai bine provocările și oportunitățile care modelează acest domeniu vital al dezvoltării umane și sociale.

În specificul său, sistemul de învățământ superior din România se bucură de o tradiție istorică bogată, care se împletește armonios cu cerințele și standardele moderne ale educației superioare. Cu toate acestea, în fața provocărilor aduse de o lume în perpetuă schimbare, este crucial să evaluăm în mod riguros starea actuală a acestui sistem, evidențiind atât punctele sale puternice, cât și vulnerabilitățile critice. Prin urmare, acest articol își propune să ofere o perspectivă asupra diagnosticului performanței instituțiilor de învățământ superior din România, cu accent pe identificarea aspectelor cheie care necesită atenție și îmbunătățire continuă. Prin analiza profundă a diferitelor indicatori de calitate, resurse disponibile și rezultate academice, ne propunem să aducem în prim-plan atât aspectele pozitive care trebuie consolidate, cât și zonele critice care necesită intervenții urgente.

În lumina acestor considerații, articolul explorează provocările și oportunitățile esențiale care stau în fața sistemului de învățământ superior din România, oferind astfel un cadru relevant pentru

formularea de politici și strategii care să sprijine dezvoltarea durabilă, excelența academică și adaptabilitatea la schimbările socio-economice la nivel global.

Conținut. Analiza indicatorilor de performanță în învățământul superior din România relevă o imagine complexă a stării actuale a sistemului educațional și a impactului acestuia asupra absolvenților și pieței muncii. Printre acești indicatori cheie se regăsește rata brută de cuprindere în instituțiile de învățământ superior, care ilustrează accesibilitatea și disponibilitatea educației superioare pentru populație, oferind indicii importante despre gradul de inclusivitate al sistemului de învățământ superior și despre evoluția accesului la învățământul superior.

Analizând rata brută de cuprindere în învățământul superior în România, am observat că, în anul universitar 2020/2021, această rată a înregistrat o valoare de 38,5% [1]. Un aspect semnificativ îl reprezintă evoluția sa în timp, cu o scădere constantă în prima parte a intervalului analizat, urmată de o ușoară creștere în cea de-a doua parte a perioadei. În ciuda acestei creșteri, diferența față de anul precedent a fost de doar 1,1 puncte procentuale. Pentru a înțelege mai bine dinamica acestei rate, am analizat diferențele în funcție de gen, constatând un decalaj semnificativ între bărbați și femei. În perioada 2011-2019, diferența în favoarea femeilor a fost de aproximativ 7 puncte procentuale, iar în anul universitar 2020/2021, această discrepanță a crescut la aproape 10 puncte procentuale [1]. Aceste constatări subliniază nevoia de a aborda în mod activ problemele de gen în ceea ce privește accesul la învățământul superior și de a promova egalitatea de șanse în acest domeniu crucial. Evoluția recentă a acestui indicator relevă importanța implementării unor politici eficiente pe termen scurt și mediu, care să sprijine creșterea accesului la învățământul superior, în special pentru grupurile vulnerabile și comunitățile din mediul rural. În același timp, adaptarea programelor de studii universitare pentru a răspunde mai bine nevoilor pieței muncii și a societății în schimbare este esențială pentru atragerea și menținerea unui număr mai mare de studenți. Astfel, aceste constatări subliniază importanța continuării eforturilor de a asigura accesul echitabil la învățământul superior și de a îmbunătăți calitatea și relevanța acestuia în România.

În ceea ce privește rata de absolvire a învățământului superior – ciclul licență, în anul universitar 2020/2021, un număr total de 85.665 persoane au finalizat cu succes ciclul de licență în cadrul învățământului superior din România [1]. Acest indicator semnificativ reflectă importanța crucială acordată formării academice de bază și pregătirii profesionale a tinerilor din diverse domenii de studiu. În paralel, rata de absolvire a învățământului superior – ciclul master în același an universitar a însemnat un număr de 43.305 persoane, subliniind astfel impactul semnificativ al programelor de masterat în dezvoltarea competențelor specializate și avansate ale absolvenților [1]. Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV s-a evidențiat ca fiind zona cu cea mai mare pondere a absolvenților de ciclu licență și master, întrucât găzduiește un număr considerabil de universități publice și private. Datorită prestigiului și diversității instituțiilor de învățământ superior, Bucureștiul reprezintă cel mai important centru academic din țară, atrăgând studenți din diverse medii și regiuni ale României în căutarea unei educații superioare de calitate. Conform datelor furnizate opiniei publice de Ministerul Educației Naționale, în anul universitar analizat, un număr de 2.564 persoane au absolvit învățământul superior – ciclul doctorat [1], semnificând astfel contribuția esențială a programelor de doctorat în dezvoltarea cercetării și inovării în diverse domenii științifice și academice. Referitor la distribuția specializărilor, cei mai mulți absolvenți au terminat specializarea Afaceri, administrație și drept, reprezentând 30,7%, respectiv 29,4% [1]. Ponderea cea mai mică a absolvenților de licență se găsește în grupa Științele educației (3,5%), iar cea mai mică pondere a absolvenților de master se regăsește în specializarea Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare (3%) [1]. În ceea ce privește absolvenții de doctorat, ponderea cea mai ridicată se găsește în specializările Inginerie, prelucrare și construcții cu 22,7%, Sănătate și asistență socială (19,4%) și Arte și științe umaniste (14,75%) [1]. Aceste date subliniază importanța vitală a programelor de licență, masterat și doctorat în dezvoltarea și specializarea profesională a absolvenților, evidențiind, în același timp, contribuția semnificativă a instituțiilor de învățământ superior de stat la pregătirea și formarea specialiștilor în diverse domenii

COLOCVIU ȘTIINȚIFIC CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ
În memoriam Profesorului Viorel ȚURCANU, ediția II, 17 noiembrie 2023
Învățământul superior contabil: provocări și soluții
Teze

Șansele de angajare ale absolvenților de învățământ superior din România sunt influențate de mai mulți factori, inclusiv de piața muncii din diverse domenii, de specializarea academică a absolvenților, de nivelul de competențe și abilități dobândite pe parcursul studiilor și de adaptabilitatea la cerințele schimbătoare ale mediului profesional. Absolvenții cu specializări în domenii care se bucură de o cerere ridicată pe piața muncii, cum ar fi IT, inginerie, sănătate, afaceri, sau domenii tehnice, adesea beneficiază de oportunități mai mari de angajare imediată și de perspective de carieră atractive. În același timp, cererea pentru profesioniști în domenii precum științele sociale, umaniste, educație, și arte poate varia în funcție de nevoile economiei și de dezvoltările sociale și culturale.

Conform datelor prezentate de Deaconu și Hâj (2021), rata generală de ocupare a forței de muncă pentru absolvenții de învățământ superior în anul 2021 a atins aproximativ 88%. [2] Analiza detaliată a discrepanțelor în ratele de ocupare între regiunile de dezvoltare a țării și rata de ocupare a absolvenților din aceleași regiuni dezvăluie o imagine complexă a situației pe piața muncii. Din perspectiva acestor diferențe, regiunile care au înregistrat cele mai mari progrese în ceea ce privește integrarea absolvenților de învățământ superior pe piața muncii au fost București-Ilfov, înregistrând o creștere impresionantă de 277,1%, urmată de regiunile Nord-Vest (cu o creștere de 183,3%) și Nord-Est (cu o creștere de 92,9%). În contrast, regiunile Sud-Vest (cu o creștere de 48,3%) și Vest (cu o creștere de 37,8%) au înregistrat cele mai mici niveluri de progres în privința ratei de ocupare a absolvenților [2].

Analiza datelor referitoare la rata de ocupare a absolvenților de învățământ superior în diverse regiuni din România dezvăluie o imagine complexă a situației de pe piața muncii. În timp ce unele regiuni, cum ar fi București-Ilfov, Nord-Vest și Nord-Est, au înregistrat progrese semnificative în integrarea absolvenților, altele, cum ar fi Sud-Vest și Vest, au avut progrese mai reduse în acest sens. Aceste constatări subliniază importanța implementării unor politici de dezvoltare regională care să sprijine absorbția forței de muncă calificate în toate zonele țării. Mai mult decât atât, este crucial ca universitățile și instituțiile de învățământ superior să coopereze strâns cu mediul de afaceri pentru a dezvolta programe de stagii, traininguri și practici profesionale care să sporească șansele de angajare pentru absolvenți. Prin monitorizarea continuă a acestor tendințe și prin implementarea unor strategii adaptate la specificul fiecărei regiuni, se poate urmări o reducere a discrepanțelor și o asigurare a unei distribuții echitabile a oportunităților de angajare în întreaga țară.

Concluzii. Performanțele sistemului de învățământ superior din România reflectă progrese semnificative în formarea academică a tinerilor, însă există încă provocări considerabile în ceea ce privește integrarea acestora pe piața muncii. Datele referitoare la rata generală de ocupare a forței de muncă pentru absolvenții de învățământ superior au scos în evidență diferențe semnificative între regiuni, subliniind necesitatea unei abordări regionale cuprinzătoare pentru îmbunătățirea situației ocupării forței de muncă. Mai mult, analiza șanselor de angajare ale absolvenților de învățământ superior a arătat că integrarea acestora în câmpul muncii poate reprezenta o provocare inițială, ceea ce indică necesitatea implementării unor strategii de punere în aplicare a cunoștințelor și competențelor dobândite în timpul studiilor.

Referințe bibliografice

1. Ministerul Educației Naționale, Raport privind starea învățământului superior din România 2021–2022. Pag. 9 din 92, disponibil la: https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Minister/2022/Transparenta/Starea_invatamantului/Raport-Starea-Invatamantului-superior-2021-2022.pdf
2. Deaconu, Ș. M., & Hâj, C. M. (2021). *Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România*. Publishing House, București.